Ն. 4726 — [88] ՕԳՈՍՏՈՍ 22 ՃԻՄԱՍ. ԻՐԹԼՍԻ

22 ԻՆՃԻ ՍԷՆԼ

ԱԼՕՖՐԱՆԿԱ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 3 ՃԻՄԱՍ. ԻՐԹԼՍԻ — Ն. 4726

ՖԻԱԹԼԱՐ

Թանգարանի իչին
մի սէնէ մէճիտիյէ 7
մի սէնէ այ՝ " 4
մի էրբը " " 2

Նիւսխէ 20 փարա։

Թաղրալար իչին
մի սէնէ, մէճիտիյէ 10
մի էրբը այ՝ " 5
Սոմա իւճրէթի պիզէ այիտ տիր։

20 ՓԱՐԱ.

Պատգամաւոր Էջմիածին

ՄԻԱՆԱՏԻՍ ԷՐՃԻԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՂԵՓԱՆԻ 4

ԻԼԱՆՆԵՐ

Պիրինճի աէֆա իչին սաթըրը 3 ղ.
Իքինճի " " " 2 ղ.
Իւչիւնճիւ " " " 1 ղ.

Իլան սրրասընա գօնուլմասան իրանաթ ու իխթարաթըն սաթըրը 5 ղ.

Մէքթուպլար Կ. Թ. Փանոսեան իսմինէ եազըլըր

Իսթանպօլտա, Գալաթատա Բէնչէնպիհ-պազարընտա Իրսի խանընտա Ն. 11։

20 ՓԱՐԱ.

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

ԱԺԱՆՆ ՀԱՎԱՍ

Թուրուս, 1 սեպտ.

Ֆրանսայ ասաքիրի ասլա մուխալիֆէ-թէ թէսատիւֆ իթմէեէրէք Համամէյի ղարշը իթմէյէր տիր։

Միրալայ Գօրէար, օգոստոս 28 տէ Լուսմպալիատա Արապլար Թարաֆընտան մուգու պուլան եէնի պիր հիւճումու կէ-լի սիւրմիչ տիր։ Ֆրանսըզլար Թարա-ֆընտան 20, վէ Արապլարտան տախի 100 քիշի գատար թէլէֆ օլմուշլար տըր։

Պէրլին, 1 սեպտ.

Միլէթ մէճլիսի իչին իտիլէճէք ինթի-խապաթըն իճրասը, հոկտ. 27 է պրա-գրմիշ տըր։

Շէտիտ պիր ֆուրթունա միւնասէպէ-թիյլէ թէլէկրաֆ խաթթը գաթթ օլուն-մուշ օլտուղունտան, շիրքէթ հէնուզ տինքի բօլիթիգա վէ սարրաֆիյէ թէ-լէկրաֆիլարընը ախզ իթմէմիշ տիր։

(Էլէնր Հէրալտ մախսուս թելէֆոնը)

Իզմիր, 2 սեպտ.

Պու սապահ էօյլէսէն պիր սաաթ էվ-վէլ, ժիրի մահքէմէսի, վէնտան կօնտ-րանկի դաթլ իյլէմէսինէն տօլայը, Թաֆօ նամ Մալթէզլը գաթիլ օլտուղու-նա հիւքմ իթմիշ օլտուղունտան, Տէրի-սաատէթ Ինկիլթէրրա գօնտօլօսու օլաշ մէրգումուն մուհաքէմէսի իչին Իզմիրէ կէլմիշ օլան Մ. Ֆօչէթ, մէրգում հագ-ղընտա իտամ ճէզասընը թէպլիղ իյլէ-միշ տիր։

Լօնտրա, 2 սեպտ.

Պու սապահ չըդան Թայմս զաղէթա-սընէն նէշր իյլէմիկի պիր պէնտի մախ-սուստա, Պաեազիտ միւթէսարրըֆընը-զալինտէն պահալա, պունու, Ինկիլթէր-ա տէվլէթի Տէրիսաատէթ սէֆիրի լօրտ Տըֆրէնին նուֆուզունա համլ իյլէմիշ տիր։

Մէզբիւր զաղէթա, թէսպիրի մէզբիւ-րու թագտիր իլէ պէրապէր, պունուն, Իրմէնիլէրին սաքին օլտուղարը էհալէթ-էրէտ թէսատիրի ճէտիտէնին իթթիխա-զընա վէ պիր իտարէի լաեզդէնին թէսէ-սիսինէ օլան արզուհա տէլիլ օլտուղունու պէեան իյլէօր։

Լօնտրա, 2 սեպտ.

Պու կիճէ Զաբսիտտէ պիւյիք պիր հա-րիգ զուհուր իտէրէք, տէօրթ պապ պիւ-յիք տէպզոյ միւհթէրէք օլմուշ տուր։

Լօնտրա, 2 սեպտ.

Պէրլինտէն ալընան պիր թէլէկրաֆնա-մէնին մէպտիրնէ կէօրէ, Ալմանիա տէվ-լէթիյլէ Բաբա հազրէթլէրի պէյնինտէ մուվազաթ պիր սուլհի իթթիֆքը մի-զաքէրաթընա պաշլանմաղ տըր։

Լօնտրա, 2 սեպտ.

Դահիրէտէն ալընան սօն խապէրլէրէ կէօրէ, ասաքիրի Մըսրրիեէ պէյնինտէ կէօրիւլմիշ օլան խօշնուտսուզլուգ ալէա-մէթի քէսպի սիքիւնէթ իյլէմէքտէ օլուպ, Խրիվ հազրէթլէրինճէ պունան տօլա-ը թէլաշ խէճէք սեպեպ եօղ իմիշ։

ՄԻԹՔԷՆԷՎԻՅԷ

Պու կիւնքի Ֆարտա կէօրիւմիւշ տիր.

Զանընմբզա կէօրէ, Ռուսիա սէֆիրի Մ. Նօվիկօֆ, չըդան ալը կիւնիւ հուզուրը Շահանէեէ չըդ-աբզընտա, Գարատաղըն ճէնուպը շարգի հուտուտու մէսէլէսինին սէ-ռիան թէսվիեէսի լիւզումու հագ-գընտա զաթը հազրէթի Բահչա-հինին տիգդասթլարընը տավէթ իյ-լէմիշ տիր։

Սէֆիրի միւշարիլէյհ, բէնչէն-պիհ կիւնիւ, խարիճիեէ նազբրը Ասլմ բաչա հազրէթլէրի նէզտին-տէ տախի, իչպու թէպլիղաթընը թէճատա իթմիշ տիր։

* * *

Ճիատէտէն ալընան բէտմի պիր թէլէկրաֆնամէեէ կէօրէ, մահքիմ-լէր օղատատս 9 տա չէհրի մէզբիւրէ վասըլ օլարագ, կիւնէշ պաթաբ-զընտա զարատա չըզ աբզիմբզար, վէ էրի թարաֆլարընտա տատքիր օլարագ ամի իլէ չէհրատէն կէչիպ, Մէքքէ չէրիֆի հապրէթլէրինին վէքիլի գ-ծնազընա կիթմիշլէր, վէ օ կիճէ օրատա գարմբշլար տըր։ Ֆէր-ատասը կիւն, նէֆի խարիթիլէրի Թայիֆ-էլ-ճէպպէլ չէհրինէ մու-թէվէճճիհէն սէվզ ու իզամ դը-ըլնմբշլար տըր։

Շէքտրատան Վիէննանընը Բրէս զաղէթասընա, ալաֆ. օգոս. 26 թա-րիխլէ ախիտէրի թէլէկրաֆ չէ-քիրմիշ տիր.

Եազօվա եազընընտա քեսլին Ռէգատա ասքերի դուրա քէշիտէի հէնկեատընտա նիզամ ու ասայիշի մուհաֆազա իթմէք իւզրէ, Տէր-վիշ բաշա հազրէթլէրի թարաֆըն-ատան կէօնտէրիլէն իլի թապուր ա-ասքիրի նիզամիեէ իւզէրինէ Արնա-վուտլար թարաֆընտան հիւճում օլունատուղունտան, տատքիրի մէր-գումէ բիւճաքա մէճպուր օլմուշ տուր։

Արնավուտլուգտա պիր խարէյի մբխթարիեէ թէէսսիսի իչին եէնի-տէն պիր զբեամ վուգու պուլա-ճաղընը մուհադաղ օլտուղունու Պապը Ալի խապէր ալմբշ տըր։

Տային վէքիլէրիյլէ միւղաքէրէ-եէ մէմուր գօմիսիօն հէյեէթինին վէքիլէր իլէ իճթիմաի, բազար իր-թէսի կիւնիւ վուգու պուլաճաղ տըր։ Տային վէքիլէրի, գօմիսիօ-տան պապը խուսուսաթա տայիր իյ-զահաթ թապէպ իթմիշ օլտուգա-լընտան, ալընան մալիմաթա կէօ-րէ, մէզբիւր իսթիյզահաթընը ճէ-վապլարը, բազար իրթէսի կիւնիւ Սէրվէր բաշա հազրէթլէրի թարա-ֆընտան իճա պուլուրուլաճաղ տըր։

Տիրլօմասի տէվայիրինտէ Պէրլին ահնամէսինին 64 ինճի մատտէսի հագգընտա եինէ դեյլ ու գալ մէվ-ճուտ իսէ տէ, մատտէյի մէզպուրէ իչին տէվլէթլէր թարաֆընտան պիր կիւնա թէշէպպիւս վուգուի իհթիմալի զաեէթլէ պայիտ տիր։

Մատտէի մէզպուրէ Անատօլու իսլահաթընա տայիր օրուպ, իսլա-հաթը մէզպուրէճէ Պապը Ալի շիմ-տիեէ գատար մէսաքիյ լայբմէյ տարֆատան գուսուր իթմէմիշ տիր։

Իքմալ վէ իսլահ միւհթաճ ճի-հաթ վար իսէ տէ, անլէր տախի վազթա զէմանա միւհթաճ չէյլէր տիր։

(Վ-ֆէր)

Ֆար տիւ Պօսֆօրուն բիվաեէ-թինէ կէօրէ, էվվէլքի կիւն ապա օլունան մալիեէ գօմիսիօնու իճթի-մանընտա, Մ. Գուրդ, քէնտիսինի Պապը Ալի նէզտինտէ թէրխիս իտէն վէքիլէթնամէլէրի, մալիեէ գօ-միսիօնու բիեատէթինէ թագտիմ իյ-լէտի քտէն սօնրա, պիր նութգ իրատ իտէրէք, Պապը Ալինին, թահվիրա-թը Օսմանիեէ էճնէպի համիլլէրի իչին կէօսթէրմիշ օլտուղու հիւսնի նիյյէթտէն տօլայը, Ինկիլթէրրա-տա պուլունան թահվիլաթը Օսմա-նիեէ տահապը նամընա օլարագ պէ-եանը թէշէքքիւր իլէ պէրապէր, տէվլէթի Ալիեէնին սէրվէթի թա-պիկյէսինատէն պահս իթմիշ, վէ տէվլէթի Ալիեէնին իչպու սէրվէթի մէնպալէրինին լաեզդը վէճհ ի դրէ իսլահը հալի հուսուսլէ կէրէկսի իս-միա օլունտուղունու, վէ Նաթ-ղունան խիթամընընտա տասքի վէ-քիլի պուլունտուղու տահմաքը թահ-վիլաթն, Պապը Ալինին կէօսթէր-միշ օլտուղու հիւսնի նիյյէթէ մուա-միլ նիյյաթը հատէնէտ պուլու-նաճաղընընը իրավէթէն պէեան իյլէմիշ տիր։

Ֆրանսատա պուլունան թահվի-լաթ տահապը վէքիլի Մ. Վալդէյ տախի պու եօլտա պիր նաթգ ի-լրատ իլէ, քէնտիսի Բարիսին էն պիւյիւք պանգալարընընը վէքիլի օլտուղունու, վէ թարաֆէյնին մէմ-նունիյյէթինի մուճիպ օլաճագ տէ-բէճէտէ պիր սուբէթի թէսվիեէնին պուլունմասը իչին ֆէվգէլատէ սայ իյլէեէճէկինի իֆատէ իթմիշ տիր։

Սէրվէր բաշա հազրէթլէրի տախի պու վատիտէ պիր ճէվապ վիրէ-բէք, տէվլէթի Ալիեէնին պու պապ-տէքի հիւսնի նիյյէթինի թէքրար, վէ Ֆրանսա վէ Ինկիլթէրրա տահա-պը թահվիլաթը վէքիլէրինին, պու մէսէլէնին հալի իչին վատ իյլէ-տիքլէրի մուավինէթտէն տօլայը պէեանը թէշէքքիւր իյլէմիշլէր տիր։

Անատէն սօնրա, բաշի միւշարի-լէյհ հազրէթլէրի, հոկտ. 3 թարիխ-լի թահրիրաթը ումմիիեէտէ տիւ-եունը խարիճիեէ իչին դարշըլըգ կէօսթէրիլմիշ օլան վարիատաթընը պիր ճէտվէլինի իրատէ պուեուրմուշլար տըր։

Մէզբիւր ճէտվէլատէ կէօսթէրիլ-տիկինէ կէօրէ, տէվլէթի Ալիեէնին տիւեունը խարիճիեէ թահվիլաթը, թէտավիւլէ չըզ աբզըմբշ օլտուղու պէտէլ իլէ հիսապ խարիտիկինտէն, տիւեունը մէզբիւրէ 97 միլեօն լի-բատա թէնզիլ իտիլմիշ, վէ տիւ-եունը մէզբիւրէտէն Պուլկարիս-թան, Ռումանիա, Սըրպիսթան, Գա-բատաղ վէ Եունանիսթանա իսա-պէթ իտէն 10 միլեօն լիրա տախի թէնզիլ իտիլտիքտէն սօնրա, տէվ-լէթի Ալիեէնին 87 միլեօն լիրա տէյ-նի գալմադատա օլտուղունտան, աս-հապը թահվիլաթընշիմտիտէն եիւզ-տէ պիր իլէ պիր ըուպ ֆայէղ ալա-ճաղընը, վէ թախսիս օլունան վա-ըիատաթ թէզաեիւտ իտէրէք, բա-թէնթա կիպի հալէտ իսթիհսալ օլունմաեբպ, պունա թախսիս իտիլ-միշ օլան վարիատաթ թահսիլ օլուն-մաեա պաշլանբլըբզը հալտե, թախ-սիսատաթը մէզբիւրէնին տատա զիեա-տէ թէրագգը իտեեէկինի իլավէ-թէն տէրմիեան իլէ, իճթիմտէ խի-թամ վիրիլմիշ տիր։

Պուլկարիսթան վէրկիսինին թայ-եինի իչին, տէվլէթի Ալիեէ ճանի-պինտէն կէօնտէրիլէն նօթա իւզ-ընինէ, Էվրօբա տէվլէթլէրինին մու-վաֆֆագատը ալը Սօֆիատա միւխ-թէլիթի պիր գօմիսիօն թէշէքքիւլ օլունարագ, Պուլկարիսթան հիւ-քիւմէթիյլէ միւզաքէրէ իտիլմէսի, վէ եախսա Տէրիսաատէթտէ սիւ-ֆէրա թարաֆընտան դօնֆէրանս ագտիյլէ, մէսէլէնին թէսվիեէ օլուն-մասը միւթեաավվէր օլտուղու Վիէն-նատան իշար օլունմուշ տուր։

Կէչէն կիւն Հէյպէլի ատատան կէչէր իլքէն, պիր եէլքէն գաեբզը 2500 օգդա էքմէկի համիլ օլտու-ղու հալտե, տէնիզին շիտատէթին-տէն տէվրիլմիշ տիր։ Սահմատ պաշանան զբերդճբլար մէզբիւր գաղատան խապէրատար օլարագ, վաղթբլյա դաեբզրն եարաբմբնա եէթիշէ պիլմիշլէր տիր։

Օգոստոս 18 թարիխլյէ Սէլա-նիքտէն թէրճէմանը Հազբզ զամ-զէթասընա եազըլմբշ օլան պիր մէքթուպատան ախիսէքի ճիւմլէ-ըի խթիխրաճ իտէրիզ.

Պուրատա ադօսթօս հիւքմիւնիւ շիտաէթի ֆէվգէլատէ իլէ իճրա իտիեօր։ Սօգաղա չբդբլարբզը վա-գբթ, պիր ֆուրսունա դաբաղբ աչբլարբզը հալտե, ինանընն եիւ-զիւնէ աքս իտէն եազբճբ պիր սբ-ճաղբզ կիպի պիր հարարէթ, ին-անընն վիճուտինէ թէէսիր իտի-եօր։ Ուֆուգ ինճէ պիր տիման իլէ իհատա օլունմուշ տուր, հավա հիչ էսմէեօր, տիշարբլարատան կէ-լենլէր տիեօրլար քի, կիւնէշ վար իլքէն, եօլ եիւրիմէք, իմբեանընն խարիճինտէ օլտուղու իչին, եօլճու-լար կիճէ պէշ սատթ գաթբ մէտա-ֆէ իթթիքլէրի հալտե պիլէ, տույ-տուգլարբ հարարէթ, սայիր վա-գբթլար կիւնէշին շիտատէթի թէէս-սիրատթընա գարշը տույտուղլարբ հարարէթ տէրճէճինտէ իմիշ։

Սու քէնարբ օլան եէրլէրտէն մատտա մահէլլէրտե, պիւթիւն եազ մահսուլու գուրումուշ տուր։ Հէ-քիմիէր պու գուրագլբգատան շիտ-տէթլի զէլզէլէլբ օլմասընտան գօր-գուեօրլար։

Պուրատա նիհատեէթ իլի զրուշա գատար սաթբլան պուղուն օգդասբ օն զրուշա գատար չբդաբ։ Պունան տէպպէպի, սբճաղլարբն թէէսսիրա-թընտան զիեատէ, հիւքիւմէթ վէ պէլէտիեէնին տիգդասթբզլբզբ տբր։ Պաշ աղրբսընա վէ եախսա սբթմա-եա վէ եախսա պօղազ աղրբսընա թուեուրմուշ օլան պիր ֆագիր, օն զրուշ վէրիպ տէ, պիր օգդա պուղ ալամատբզբ իչին, զէվալբբ ամէչլէր իչինտէ եանբպ եազբլմագտա տբր։

Պէօյլէ ֆէվգէլատէ հալբէրատէ, ֆէվգէլատէ թէտպիրլէր իթթիխա-զբ, հիւքիւմէթ վէ պէլէտիեէ մու-թէհաթթիմ իլքէն, պու պապատ հիչ պիր էսէր կէօրիւլմէմիկի ի-չին, սօն տէրէճէլէրտե թէէսսիֆ-լէր օլունուր։

Թալգբն սուսուղուգ եիւզիւնտէն չէքմէքտե օլտուղու զարուրէթի ի-սե, հիչ պիր վէճհ իլե թարիֆ ի-տէմէմ։ Հէման ճէնտպբ Հազդ եարտաբմճբմբզ օլսուն, վէ հավաեբ թատիլ վէ թատիֆէ, վէ վիճուտ-լաչա հաեաթբ թաղէ պախշ իտէ-ճէք օլան կիւզէլ կիւզէլ բահմէթ-լէրինի պիր ան էվվէլ իհսան պու-եուրսուն տուսաբընը թէքրար իտէ-բիզ։

Ամէրիտատան Գօրէսբօնտանս Բոլ-թիգ զաղէթասընա քէշիտե օլու-նան պիր թէլէկրաֆնամէնին մէա-լինէ կէօրէ, Եունանիսթանա թէրք օլունան արաղինին իչինճիւ գբս-մբ թէսլիմ օլունուրքէն, Գարիչա նամ գարիեէ, եալընբզ քիլիսէ ի-լէ պիր խանէատէն մատտա, քեա-միլէն միւհթէրէք օլմուշ օլտու-ղունտան, թէսլիմ վէ թէսէլլիւմ միւխթէլիթ գօմիսիօնու ազասբն-տան պիրի բրօթէսթօ իյլէմէսի ի-զերինէ, իճրատ թէսագիգատ իլէ միւթթէհիմերին թէէսիպ իտիլմէ-

սինէ գ օմիսիսնճա գարար վիրիլմիշ տիր։

Մէզբիւր զաղէթանընն գավլին-ճէ, պու կիպի մուամէլէնին թէք-բարլանմասընը իչին, եունան հիւ-քիմէթի Պապը Ալիեէ պազբ թէպ-լիղաթ իճրա իտիլմէսինի, տիւեէր մատաղզամա տիւֆէրատընընտան ըէճա իյլէմիշ տիր։

Ամէրիկա խարիճիեէ նէզարէ-թինատէն Լօնտրա սէֆարէթինէ չէ-քիրէն պիր թէլէկրաֆնամէեէ նէ-զարէն, ըէյլիսի ճիւմհուր էվվէլիսի կիւնիւ, սայիր կիւնլէրէ նիսպէթէն նէօպէթսիզ կէչիրմիշ, վէ ագշամ իւտթիւ հարարէթի օրթա տէրէճէ-տէ օլտուղու միսիլլու, սայիր տէա-մէթլէր տախի իւմիտ վիրէճէք տէ-րէճէտէ պուլունմուշ տուր։

Մալիեէ նէզարէթինտէն ամբշ օլտուղու էմրի իւզէրինէ, մուսթէշար Վէթենատօֆ էֆէնտի, տէվլէթի Ա-լիեէնին ուսուլը մալիեէսինի իսլահ իմմէկէ միւթեալլիգ վատայիթի հագ-գընտա պիր բաբօրթ թագտիմ իթ-միշ իսէ տէ, իշպու բաբօրթօ հէ-նուզ մէճլիսի մի-քէլատա կէլմէմիշ, վէ պինտէն ալէյհ թատիգ օլուն-մագ իւզրէ, զաթբ հազրէթի Բա-հչահինէ արզ զբլբնմատբզընտան, վէ պու սուբէթլի մէզբիւր լայիհա-տա հէնուզ գավվէտէ օլտուղու թագտի պուլունտուղունտան, միւն-տէրիճաթընտան պահս իթմէ.քիկին հէնուզ սբրատբ օրմասբզընը Լէ-վանթ Հէրալտ եազբեօր։

Միտհաթ բաշանընն Իզմիրտե պու-լունան արապալարբ.յլա պէշ բէս արապ վէ սայիր ճինս աթլարբ Պան-դբ Օսմանի վասբթասբ.յլա ֆիրուխթ իսլամ.քտէ օլտուղունու, Իզմիրին Էմբարսիալ զաղէթասը եազբեօր։

Արնավուտլուգ իսթիլալընտա մէտխալի պուլունան քեաֆիէ.յի լուէսսա, վէ մէզբիւր մատտէտէն տօլայը մահ.քիմ օլան տիկէր էշ-խաս, Պայրամբն իլբ կիւնիւ ափվը Շահանէեէ մազհար օրմուշլար տբր։

Էօնիմիզատէ.քի բազար իրթէսի կիւնիւ, արիֆէ կիւնիւ մասշ ալ-մաեան Պապը Ալի քեամիպլէրիյլէ տիկէր մէմուրլրյն, յունիս մասշլա-բընը ալաճագլար տբր։

Եունան թիճճարընտան Մ. Նի-գօլա Նէկրօբօնիթ թարաֆընտան, Աթինա խասթակեանը իչին 4000, վէ չէհրի մէզբիւրտե իճրա օլունակէ-լէն սու նազլի ամէլիաթը իչին 6000 ֆրանգ լեանէ օլունտուղու, Աթի-նա զաղէթալարընտա մուհարրէր տիր։

Բէնամքտէն իլի սաաթ մէսա-ֆէտե վագբ պիր գարիեէտե սալբ կիւնիւ վէրկի թահսիլատբբ գաթլ իտիլմիշ տիր։ Պիչարէ ատէմ զիբբ օլունան գարիեէտե ուֆագ պիր խանէատե միւսաֆիր օլուպ, սյդու-տա իքէն, պալթա իլէ բարչասան-մբզ օլտուղու հալտե պուլունմուշ տուր։ (Ի-Բ-ն-դ-ս-Լ)

Տէրիսաատէթ մէվգբ գօմանտա-նբ, պայրամբն իլբ կիւնլէրի, շէհ-բիմիզ ասքերի խասթախանէլէրինի զիեարէթ իտէրէք, զաթբ հազրէ-թի Բահչահի նամընա խասթա-կեանը թարթիֆ իյլէմիշ տիր։

Ճիւլուսը հիմաեունա միւսատբֆ օլան եէվմի մախսուս միւնասէպէ-թիյլէ, զաթբ հազրէթի Բահչահի, տատ ճիւնհալար իչին մահ.քիմ օլան 152 նէֆէր մահպուսինէ ափվ մէ իթթագ պուեուրմուշլար տբր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐՐԱ ԳՐԱԼԻԶԱՄԸՆԸՆ ՆՈՒԹԳՈՒ

—

Ինկիլթերրա բարլամէնթօսունուն գաբանմասը միւնասէպէթիյլէ, գըբալիչա հազրէթլերի թարաֆքնտան իրատ օլունան նուԹգուն թէրճէմէսի տիր.

Ատէթտէն զիեատէ միւշքիւլ վէ ուզուն օլան չալըշմանըզտան սիզի ազատ իթմէքլիք հալինտէ պուլունտուղում զէմանըն ագըպէթքեար կէլտիկինի կէօրիւեօրում։ Քեաֆքէյլի տիւէլի էճնէպլեեէ իլէ օլան միւնասէպաթըմ, տայիմա տօսթանէ վէ սուրէթի հասէնէտէ տիր։ Ճարգըն արազիճէ մէսէլէլէրինէ միւթէալլիգ օլան սուվէրի թէսվիեէ, իլք տէֆա սիզէ միւրաճաաթ իթտիկիմտէն պէրու իլէրլէմիշլեր տիր։

Ախիրէն Թունուստա վուգու պուլան վագըալար, հիւքիւմէթիմ իլէ Ֆրանսըզ հիւքիւմէթի միեանընտա թաաթկի մուխապէրաթա սէպէպիեէթ վիրմիշլեր տիր, վէ հիւքիւմէթիմ իլէ Թունուս պէյի հիւքիւմէթի պէյնինտէ ադտ օլունան մուահէտէլէր իլէ թարաֆըմա թէէմին իտիլմիշ օլան հուգուգա, վէ ճիւմհուրիեէթի միշարիլէյհա իլէ մէմալիքի Օսմանիեէյի միւթէճավիրէ, եանի Թարապլուսու ղարպ վիլաեէթի պէյնինտէքի միւնասէպաթա տայիր, Ֆրանսա հիւքիւմէթի ճիւմհուրիեէսի ճանիպինտէն մէՀՈՒՆԻՅԷԹպախշ թէէմինաթ ախզ էյլէմիշլիմ տիր։

Թրանսվաալըն Էվրօբալը էհալիսինէ, միւհթէվի օլտուղու ահքեամը մուհիմմէսի մուճիպինճէ, քեամիլէն միւսթագիլ պիր իտարէյի տախիլիեէ թէէմին իթմէք իւզրէ, պիր մուգավէյէ ադտ էյլէտիմ։

Իշպու մուգավէյէ, էհալինին մէպուսլարընտան միւրէթթէպ պիր մէճլիս թարաֆընտան թաստիգ օլունաճագ տը։ Թէէմին օմուշում տուր քի, պու մուգավէյէ թաստիգ օլունտուղու թագտիրտէ, Աֆրիդայի ճէնուպինին ասայիշինէ, վէ օ թարաֆլար ումուր ու մէսալիհինին մազպութիեէթինի թէէմին գըլմագըզա սուրէթի միւէսսիրէտէ եարտըմ իտճէք տիր։

Սօն տէֆա սիզէ նուԹգ իրատ իթտիկիմ զէման, Պազօթուլար մուհարէպէսինէ տայիր իզհար էյլէտիկիմ իւմիտլեր ֆիիլէ կէլմիշ տիրլեր, վէ մա մէճինունկյյէ սիզէ պիտիրիրիմ քի, օ մէմլէքէթտէ մուխասէմաթ խիթամ պուլմուշ տուր։

Ապրիլտէ, ասաքիրիմ Գանտահարատան չէքիլմիշ, վէ էմիր Ապտիւր Ռահման ճէնուպի Աֆղանիսթանէն զիմամը իտարէսինէ էլէ ալմըշ տը։ Էեուպ խան թարաֆընտան էմիրի միշարիլէյհէ իտիլէն թահրիքատէն տօլաեը, Հինտիսթան մէմալիքիմին սուլհունուն իվալ իտիլէճէկինտէն վէսվէսէ իթմէեէ հիչ պիր սէպէպ եօք տուր։

Ֆրանսա իլէ թիճարէթ ահտնամէսինէ տայիր իտէլէն միւզաքէրաթ, թաթիլ օլունմուշ իքէն, թէքրար պաշլանըլմըշ տը։ Տօսթլուգլարընա էհէմմիեէթի ազիմէ վիրմէքտէ օլտուղում իքի տէվլէթլերին միւնասէպաթընին թէզայիւտինէ միւսայիտ պիր ահտնամէ ադտի իչին, պիւթիւն սայ ու զայրէթիմի իպրազ իթմէկէ, պիր խայլի սէպէպլերէ մէպնի արզուքէշ պուլունմագտաեըմ։

Մէճլիսինիզէ արզ օլունան վէ եախօտ արզ օլունմագ իւզրէ պուլունան պիր թագըմ մուհիմմ լայիհալարա տայիր զիեատէ թէտապիր իթթիխազընտան աճիզ պուլունտուղունուզա, վէ էմնալիշ սայ ու զայրէթլերինիզէ բաղմէն, մէմլէքէթէ, տայիմա արթմագտա օլան իհթիեաճաթընա կէօրէ պիր գանուն թիրթիպ իտէմէզ պիր հալտէ օլտուղունուզա էսէֆ իթմէքտէյիմ։

Պէն, Իրլանտա հագդընտա պանա իհալէ օլունան ֆէվգէլատէ իգթիտարը, էմրի պասիրէթ, վէ մէթանէթ, ֆագաթ գուվվէյի միւմէյյիզէ իլէ իսթիմալ իթմէկէ չալըշըմ, զիրա իշզու թէտապիրի մուվագգաթաեը եուխօտ իսթիսնաիեէյի իսթիմալտէն վազ կէչէպիլմէքլիկիմէ, եախօտ հիչ օլմազ իսէ, թէտապիրի մէզքիւրէնին իսթիմալինի թահտիտ իտէպիլմէքլիկիմէ միւսաատէ իտէճէք գատար մէզքիւր մէմլէքէթ ահվալինին իսլահ օլմասընը ճիտտէն արզու իտէրիմ։

Վէլհասըլ, սուլհ ու սալահ, վէ տէվլէթիմիզին ազամէթ վէ սաատէթի ուղրունա պիլիթթիֆագ իտէճէկիմիզ ճահտ ու զայրէթլեր հագդընտա, ճէնապը Հագգըն թէպերրիւքեաթընը իսթիրհամ էյլէմէք իւզրէ, պանա իշթիրաք իթմէնիզի թալեպ էյլէրիմ։

—

Վիէննանընն տօղրու մալիմաթ ալան տայիրէլերինտէ բիվաեէթ օլունտուղունա կէօրէ, Սըրպ պէյի բրէնս Միլանըն սէյեահաթը, էմատէ վէ սօնրա Իշլտէ ուզուն միւատէթ գալմասը, մագսէտինի հուսուլէ կէթիրմիշ տիր, վէ եագընտա Սըրպլիսթանտա գրալիեէթին իլանը, օլմուշ պիթմիշ պիր իշ սըրասընա կիրէճէք տիր։

Վիէննանընն թակպլաթ զաղէթասը, պու պապատէ զարիպ պիր ֆըգրա նագլ իտիեօր. շէօյլէ քի Պուլկարիսթան պէյի բրէնս Ալէքսանտրը, բրէնս Միլանըն թասավվուրաթընը մէնն իթմէք իւզրէ, Բէթրէսպուրկտա պաղը թէշէպպիւսաթտա պուլունմուշ տուր։ Բրէնս Ալէքսանտր, էկէր Պուլկարիսթանա ճիվար օլան պիլճիւմիէ իմարէթլերտէ շիմալտէն գրալիեէթ իլան օլունուր իսէ, Պուլկարիսթանըն ահվալը հագբրէսի միւզտարբպ, վէ հաթթա միւմքիւնսիւզ պիր հալէ կէլէճէկինի պէեան իթմիշ տիր։

Շու էնատէ իշպու քեաֆքէյի միւշքիւլաթ պէրթարաֆ իտիրմիշ օլուպ, վէ Թակպլաթըն զանընընա կէօրէ, Սըրպըն միլլէթ մէճլիսի, կէլէճէք իճթիմանտէ, պու մատէեէ տայիր գարարընը վիրէճէք տիր։

Օնտան սօնրա, բրէնս Միլանըն ֆամիլեասընա մէնսուպ օլան քեաֆքէյի շիւպէլերին, գրալ ֆամիլեասը իմթիազ վէ սըֆաթընը հայիզ օլուպ օլմասընընը պիլմէքլիկ միւշքիւլաթը մէյսանա չըգաճագ տը։

—

Պիր թարաֆտան, Իթալիան զաղէթալարը, Իթալիա գրալընին սեպտեմբերին իլք օն պէշինտէ Վիէննաեա վէ Պերլինէ վիզիթա վիրէճէկինի միւսիրրանէ պէեան իթտիքլերի հալտէ, տիկէր թարաֆտան, Ավստրիատա իմբէրաթօր սէրաեընտա պու միւլագաթտան գաթան մալիւմաթ օլմատընը, տօղրու խապէր ալան տէվայիրտէ թէէմին իտիլմէքտէ տիր։ Էկէրչի, տիեօրլար, գրալ Հիւմպէրթ պու սէնէնին խիթամընտան էվվէլ, Ավստրիաեա կէլէճէք իսէ, պու վիզիթա անճագ հոկտեմբերին սօնլարընտա օլապիլիր, չինքի Ավստրիա իմբէրաթօրունուն սէյեահաթ բրօկրամը, օլ թարիխէ գատար թայեին օլունաճագ տը։

—

Նասիօնալ նամ Ֆրանսըզ զաղէթասընտա աթիտէքի ֆըգրա կէօրիւիւշ տիր.

Շիմոիտէն ալէմի բօյիթիդատա, պիր հէյեէթի վիւքէյաեը մուազամանընն թէշքիլի մէսէլէսի տէվլէրան իթմէքտէ տիր։ Մէզքիւր հէյեէթէ Մ. Կամպէթթա ըէյիս նասպ օլունաճագ տը։

Բիվաեէթէ կէօրէ, Մ. Կամպէթթանընն հիչ պիր մէմուրիեէթի օլմաեըզ, Մ. Ժիւլ Ֆէրրի մէարիֆ նէզարէթինտէ իպգա, Մ. ալ Ֆրէյսինէ հարպլիեէ նէզարէթինին պաշ միլքիեէ վէքիլի, վէ Մ. Լէօն Օէյմալիեէ նազրը թայեին գըլընաճագլար տը։ Էկէր պու տէօրթ իսմէ, իթթիհատը ճիւմհուրի թարաֆտարանընտան իչ միւթէպէր զաթ տահա իլավվէ իտիլէճէք օլուր իսէ, հիչ պիր վազըթտա մէճլիսի մէպուսան հուզուրունա պէօյլէ պիր գուվվէթլի հէյեէթի վիւքէլա թագտիմ օլունմամըշ օլտուղու թաստիգ օլունմամըշ տը։

Անճագ պու բիվաեէթ, կէրչի մէնպալ մէվուգտան ախզ օլունմուշ իսէ տէ, պունունլա պէրապէր սըրֆ բիվաեէթտէն իպարէթ տիր։

—

Կազէթթա Բիէմնթէզա զաղէթասընընն Ճալթատաքի մուխպիրինին գավիէն թէէմին իթտիկինէ կէօրէ, Բաբա հազրէթլերի հիւքիւմէթինին, Մալթա չէհրինէ նազլի, միրուրի զէման իլէ օլտաճագ պիր մէսէլէ սըրասընա կէչմիշ տիր։ Պու պապատէ, տօգուզունճու Պիոս բաբանընն վէֆաթընտան էվվէլ, Ինկիլիզ հիւքիւմէթիյլէ իտիլէն մուխապէրաթա թէքրար պաշլանըլմըշ օլուպ, կէրմիեէթլէ տէվամ իտիլմէքտէ պուլունմուշ տուր։

Էվվէլ էմիրտէ, Մալթա քիւրսիսի, Պողոս բէսուլուն օրաեա վուգուպուլան զիեարէթինէ հիւրմէթէն, «քիւրսիի բէսուլի» իլան օլունաճագ, վէ շիմտիքի հալտէ պիր բիսդօպօսլուգ թէչքիլ իտէն Մալթա վէ Կոզզո նամ շէհիրլեր, սէրբիսդ օպօսլուգա իֆրազ իտիլէճէք, վէ իտարէսի տէ, էլեէվմ սէրբիսդօպօս օլան անասըլ Մալթալը գալտինալ Միգալիֆ թէսլիմ դրլընաճագ, վէ շու էնատէ Մալթատա զարտինալ մէնեէտինէ լաեըդ պիր իգամէթ կեահ պուլունմամասը պէհանէսիյլէ, պիւյիւք պիր գարտինալ սէրաեը լինչա օլունաճագ, լաքին պունուն պիւյիւքլիկի, Բաբա հազրէթլերինի, գարտինալար հէյեէթինի, վէ բաբա հազրէթլերի իտարէսինին իսթիապ իտէպիլէճէք տէրէճէտէ պուլունաճագ տը։

Ճէզիրէտէ թապ օլունան կազէթթա տի Մալթա նամ ըուհանի զաղէթա տախի, Վաթիգանըն հիմաեէթի թահրիրընտա, վէ պու կիւնքի կիւն մահվ օլմուշ օլան Բօմանըն Օրօրա նամ զաղէթասընընն ատիգ միւէլլիֆլերի մուավէնէթիյլէ թապ ու նէշր օլունաճագ տը։ Իշպու զաղէթա, Բաբա հազրէթլերինին Մալթաեա նագլինի իլթիզամ, վէ էֆքեարը ամմէյի թէտարիքէ մէմուր օլաճագ տը։

—

Եէտի սէնէտէ պիր քէրրէ, Բրուսիանընն էքս-լա-Շաբէլ շէհրինտէ, յուլիս աեընտա, մէզքիւր շէհրին գաթօլիք ուլու քիլիսէսինին մալիք օլտուղու մասուն քլար ումումա կէօսթէրիլիր։ Պու սէնէ տախի մէզքիւր զիյնէթ Շարլըմանեը իմբէրաթօրուն շէհրինտէ բէք միւթանթան սուրէթտէ իճրա օլունուպ, իւչ հաֆթա միւթէմատիէն Բրուսիանընն պաշլըճա էեալէթլերինտէն, Պելճիգատան, Ֆրանսատան, Ֆիլէմէնքտէն վէ Ինկիլթէրրատան պինլերճէ զիեարէթճիլէր ադըմ ադըմ կէլմիշլեր տիր։ Կազէթ ա'Էքս-լա-Շաբէլ զաղէթասընընն գավլինճէ, յուլիսին 17 նճի կիւնիւ, շէհրին գարարընտա 59,167 նէֆէր էճնէպի զիեարէթճի թատատատ օլունմուշ տուր քի, պունլար եաեան կէլմիշլեր տիր։ Օլ կիւնիւ շըմէնտըֆէր գաթարարընյա տախի 90,000 քիշի կէլմիշ տիր։

Պիւյիւք մասուն քլար թէսմիեէ օլունան պաշըճա մասուն քլար, Շարլըմանեը իմբէրաթօրուն թաճ գոյատուղու կիւն իւզերինտէ եէմին իթմիշ օլտուղու մասուն քլար օլուպ, պունլար եէտի սէնէտէ պիր ատֆա մուիմինլերին սէճտէ դըլմասը իչին, ումումա արզ ու թագտիմ գըլընըրլար։ Ատի վագըթլարտա իսէ, եալընըզ հիւքմտարլար մէզքիւր մասուն քլարը կէօրէպիլիրլեր։ Պունլար ուլու քիլիսէնին պահարանընտա հըֆզ օլունուպ, Քրիստոսուն տօղտուղունտա, Աստուածածինին կէյնմիշ օլտուղու եունու իչ ֆիլթանընտան, վէ Պէթլէէմ ախբրընտա Քրիստոսուն վիճուտինէ սարըլմըշ օլան գունտագ պէզէրինտէն, վէ գաթլինտէն սօնրա վիճուտինին 24 սաաթ էհալիեէ կէօսթէրիլմէկի միւտտէթտէ, Յովհաննէս Մկրտիչին պաշընա սարբլան գանը չուխատան, վէ խաչ իւսթիւնտէ թէպլիմի բուհ իթտիկի զէման Քրիստոսուն պէլինտէ սարբմըշ պուլունան պէզ իլէ պաշընա սարբմըշ օլան մէնտիլտէն իպարէթ տիրլեր։

Սըհհէթի ինքնար օլունամաեան էշեաեը մէզքիւրէտէն պաշդա, զիեարէթճիլէրէ քիւչիւք մասուն քլար տէնիլէն պիր թագըմայիր մասուն քլար տախի կէօսթէրիլմէքտէ տիր քի, պունլարըն իչինտէ տէ Աստուածածինին վէ Քրիստոսուն գուշագլարը, Քրիստոսու պաղլամաեա գուլանըլան իբլէրին պիր միգտարը, աեադարընա մընսանըլան չիվիլէրտէն պիրինին պիր բարչասը, սիրքէեէ պաթըրըմըշ օլարադ, քէնտիսինէ թագտիմ օլունմուշ օլան սինէկէրին պիր գըսմը, Շարլըմանեը իմբէրաթօրուն ֆիլ տիշիտէն մասամուլ ավ պօլուսու, վէ միւշարիլէյհ իմբէրաթօրուն ճէսէտի գօնուլմուշ օլան ալթուն գապը պուլունմագտա տը։

Մէզքիւր մասուն քլար ալթուն եալընըզ սանտըգլարտա, իբէքլի գումաշլար իչինտէ սարբմըշ օլուպ, յուլիսին 10 ունճու կիւնիւ սանաըդլար քէմալի թանթանա իլէ ատշըմըշ, վէ հէր պիր իբէքլի գումաշլար քէսիլտիկինտէ, դումաշլարըն բարչալարը միւիմինլէրէ թէվզի իտիրմիշ տիր։

Իշպու իլք զիյնէթ, բէք չօգ բէհապին մուվաճճէհէսինտէ իճրա իտիլիպ, իրթէսի կիւնլէր, հէր սապահ, էօյլէտէն էվվէլ, տէօրթ նէֆէր սէրբիսդօպօս, հէնուզ իլքմալ իտիրմիշ օլմաեան Տօմ գուլէսի թէբէսինէ չըգարագ, սանճագլարընա էթրաֆը իհմալա իտիրմիշ օլան պիր թախթ ալթընտա տուրմուշլար, վէ քիլիսէնին էթրաֆընտա թօբրանմըշ օլան խալգա, գատիֆէ չիլթէլէր իւզերինտէ մէվզու պուլունան պաշլըճա մասուն քլարը կէօսթէրմիշլեր տիր։ Սօնրա քիլիսէնին էթրաֆը, միւզիգալար վէ երգլեր իլէ տօլաշըլմըշ տը։

Էօյլէտէն սօնրա, այնի մասուն քլար, Տօմ գուլէսի ալթը տախիլինտէ գօնուլուպ, հէր մէմլէքէթտէն կէլմիշ օլան զիեաեէթճիլէր, էքսէրսի համիլ օլտուղլարը թէսպիհլեր վէ միտալար իլէ, էթրաֆընը տէվր իթմիշլեր տիր։

ԱԶԳԱՑԻՆ

—

ԳԱՑՍԷՐԻԵԷՏԷՆ ՄԷԲԹՈՒՊ

—

. . . Միւէլլիֆ,

Պու տէֆա ճանիպի բաթրիգխանէեէ թագտիմ օլունան արիզէմիզին սուրէթի զիյրտէ թահրիր օլունտուղու վէճհ իլէ, զաղէթայի միւթէպերինիզին իլք նիւսխէսինտէ սերճինէ հիմմէթինիզ։

Միւթէվաթթըն պուլունտուղումուզ Դայսէրլիյէնին ումուրու միլլիյէսի, լահագ առաջնորդումուզ Գեր. Եղիա սրբազանըն թայեենի զէմանընտան պու անէ տէկին, պիր հալի էսէֆ իշթիմալէ ըէսա օլմուշ տուր։ Միւմանլէյհ սրբազանըն, ինա-էլ-հիւքիւմէթ զէրրէճէ թէէսիրի օլմասընընտան, պէյլքի միլլէթիմիզին, հիչ պիր ումուր ու խառուսունու թէսվիեէ էյլէտիկի իշիտիրմէմիշ, վէ հիչ պիր իչին տախի ըէճուլու օլմաեընը տաէթա պիր «առակ» հիւքմինէ կիրմիշ տիր։ Միլլէթիմիզին պունճա ումուրմիւհիմմէտի, վերկիճէ մէսէլէր զասպը հուգուգ տավալարը, վէ տախիլէն մէքթէպլերին ինթիզամը, սայիր հէր պիր իշին հալէ իսթիմալ էյլէտիկի իլք վէ սան բրիդ միւսէմէհա օլուպ, ճէմաաթը մըզրն հալի, չօպանընը պիր գանսիւրիսիւ կիպի, միւզմէհալ օրեա եիւզ թութուպ, քիմիսի լաստաուրչական Հայլարը Բրօթէսթանտլարընա, տիկէրի Դաթօլիքլերի մրաճաաթ իթմէքլի, վէ պունա իրթիքեաբ իթմէեէնլէր իսէ, գանիմիմա պիր հալտէ սէյիրճի օլմաեան/ա տը։

Միւմանլէյհ Գեր. Եղիա սրբազան հագդընտա, զէրրէճէ պիր պուզզ ու առավէթմիզ օլմաեընանճագ մէճագալ պուլունտուղու պիդայալը իլէ, Դայսէրիյէ պիր մահէլլին Հայլարը, բէյ բէյ մանէն վէ մատաէթէն թէրագը իտէճէք եէրտէ, պէօյլէ ադտ–իլ–ամէլտէ պուլունմայան գարզլէրիմիզի բիւրհուն իսեատայի ֆիլզանըմըզը, էֆֆէնտիլերիմիզին կիւշինէ իյալ իթմէքտէ պայրու չարէմիզ գալմամըշ տը։

Մէքթէպլերիմիզ, Դայսէրիյէնին վէ տարբն հալինէ մուվաֆֆէգ օլմագտան չօգ պայիա պիր հալտէ վէ առաջնորդումուզուն իսէ, պապատէ էֆքեար ու իստատասը, ահուրու մէսպուգէտէն տախի կէրտէ տէ տիր, եանի թատիմ իթտիկէն եիւճէ տերէճէ «փոխատ» ճուգ եէթիշտիրմէք կիպի չէյլէտէն իպարէթ տիր։

Ֆագաթ, պի բիյանէ սէօյլէյէրէք քէնտիսի իսթիեար պիր օրինտ կէօրիւնմէքտէ իսկ տէ, ճէմաաթըմըզըն քրդը զէհատէթինի թահրիր պիր իսթիմալ իթմէմիշ տիր։

Հէյլէ վանքլարըն իսէ, հալիեման, սայիր վանքլարը պրրագալըմ, Ս. Կարապետ վանքըմըզ մէքթիմիզին էն միւքէյլէֆ, վէ ուրտայիրէյէրինտէն պիրի օլտուղու վէ քէնտի սէյէֆլէրի կիւնիմտէ եէվմէն ֆի եէվմէն քէսպի թէրագը էյլէտիկի հալտէ, չիմտի պիրալէն տուն պիր հալէ կէլմիշ տիր։ Հ մէքթէպ տեեէճէք պիր մէքթէվար տը, նէ՛ տէ թէգատիրիւմիւտիւ, օ գատար ազիմ պիլլար, պագան վէ կէօրէն պուլունմաբընընտան, խարապ պիր հալ կէլմէքտէ, օ գատար մահնուլ պաղլար, ճէհրիլիքլեր, իրատ թիրիր տէյիրմէնլեր, պաղէլեր եիւզ իւսթիւ, ալանըն պուլանէլինտէ գալբպ, «եա՛ Բապի, միլքինէ սահիպ կէօնտէր» տեղանն իտէրսին տիլսուզանէ ֆեեատ իթմէքտէ տիրլեր։ Օ գատարքի, էճնէպի միլլէթլեր պիլէ վարմա, չէօյլէ էլէ կէչմէզ միլլէթ խարապ օլմագտա» տէյիպ, միմանլէյհ իլէ պէրապէր, միլլէթաճը աճը զէմմ իթմէքտէ տիրլեր . . . :

Միւմանլէյհ իսէ քէօչէնիկի պիր հալտէ, վանքտա պիդայատ թուրմագտա, վէ վանքտա պու գատար աղը վազիֆէլերի միւքէմմիլ իլքէն, միլլէթին տիւրլիւ տէրսլերինին սէտալարընը իշթիմէմէկ օթուրտուղու օտանընն տէօրթ թարաֆընա սէտտ չէքտիկի կիպի, ճէնապ Հագդ, վէ քէնտի վիճուտինէ արասընտա իսէ, ույգուեու սէտտ չէքիպ, քէնտի իխթիեարընը գինէրլինին խիթամընա պէքլէմէքտէ վէ էն միւթէէսսիֆ եէրի, միլլէթիմիզին եէնի կէնճէլէճէք հալտէ, «իխթիեարընը գիրտապլը քէնտի կիպի վասըլ օլուր» զամանի իթմէքտէ տիր։

Միլլէթիմիզին պու հալի բիւրմէլալընը, չօգտան թէտավիրտիրզան թապընը իսի, էկէր միթէհայիզան թապընը, «առաջնորդուն պի-

գայլերզենման, միլէթիմիզ խաբապ օլուեօր ամմա, նէմէ՛ լազըմ, միլէթին ժողովքլարը վար» տէյիպ պիդայա օլմասալար իսկ։

Պուրատա իսկ, Ընդհ. Կրօն. վէ քաղ. ժողովքլարըն իսմի վար, ճիսմի եօգ, հաթթա, միլէթիմիզին չու հալէ կէրմէսինի, էֆէնտիլէրիմիզէ պիտիրմէքտէն պիլէ իմթինա իթմէքտէ տիւրլեր։ Դուպարընըզ իսկ, տէլիգանլը թագէմնէնան օլուպ, միլէթիմիզին հալի էսէֆ իշթիմանլինէ, զայրի տաեանամաեարագ, սէմահէթլու էֆէնտիլէրիմիզէ ըէճա ու նէյտաղա մէճալուլ օլմուշուզ, չինքի միմանլէյհ, չու եագընլարտա տախի, թարաֆը սէմահիլէրինտէն, վէ Պապը Անտէն վէրիլէն էմր իւզէրինէ, լա իլոճ կէլմիշ, պիր այ գաառը զէրրէճէ միլէթին իշէրինէ պիր խայրը թօգունմագըզըն, մէճլիսի իտարէյի լիվատա պիզզաթի օթուրմուշ իսկ տէ, թամ գլրդ կիւն տիւր, քիմէնին խապէրի օլմագըզըն, թէքրարէն չէքիլիր վանքա կիթմիշ, վէ վէքեալէթինտէ պուլունան Ցակոբ վարդապետ իսկ, թապիի կէրի չէքիլիր օլմազլէ, կէրէք հիւքիւմէթճէ, վէ կէրէք միլէթճէ, պիր աղիմ հուդուգումուզ բայիմալ օլմագտա իքէն, ապա վազիֆէ պիրէ օլունմամագտա տը։ Իմոի, չու տէրէճէ բէրուչան հալիմիզէ թէրահիմէն, նիյազ իսէրկզ քի, եաբընաա եօզղաա թարաֆընա իրսալ պուլրուլան Դեր. Ղեւոնդ սրբազանա էմր պուեուրասընըզ քի, մէմուրիյէթի խիթմընտա, Դայսէրիյէմիզէ կէլիպ, եագընէն թէֆթիշ վէ թէադրդ էյլէսին, քէնտիսի միւթթաուբֆ պուլունաուզու ֆէթանէթ ու խութիգամէթի իլէ, հէր հալիմիզէ էյի վուզուֆիյէթի քէսպ իտիպ, եաղտրգալրբմընդան պաշգա տահանի չէ ֆիզանը հալէրի թահդրդ պիրլէ, էֆէնտիլէրիմիզէ պիրտիրիպ, մէրահիմի սէմուհիյեէլէրինիզի խութիրհամ պիրլէ, չէֆգատթը ալկէլէրին թահրիք իտէճէկի պի իշթիպահ տը։

Բէճայի քէմթերանէմիզին դարինի գապուլ պուլլումասընը պիլ խութրճա, չար չէշմ իլէ միթէրադդէպ գալբրը, էանա պէնտէլէրինիզ։

Իզմիր (60 ֆոպոզ)

12 յուլիս 1881, Դայսէրիյէ

Դայսէրիյեէմիզին պու առաջնորդ մէսէլէսի, բէք շուեանը տիգգաթ տը։ Ֆելվագը, Դեր. Եղիա սրբազանտա, շիմտիքի հալ ու վագթէ մուվոֆքը սուրէթտէ պիր էհլիյէթ մէ պիր լեեազաթ կէօրիլէմէմիշ տիր, մէ կէօրիլէմէեէճէ տիր։ մէ պու տա քէնտի թագսիրաթը տէյիլ տիր։ չինքի, օ շէյ իշին սուրմամշը տը։ տիմէք տիր քի, տրել թագսիրաթ պիզտէ տիր քի, զաթընտա պուլունմաեան պիր շէյ չի, պիր շախատան պէքլէմէքտէ մէ թալէպ եթմէքտէ յիզ։

Պիզիմ տիգգաթ իտիպ անպաեըշմզա կէօրէ, պու մէսէլէ պաշգա տիւրլու հալ օլունամաեըպ, իլա եալընըզ պիր թէապիր իլէ հալ օլունապիլիր, չէօյլէ քի, օրանըն գաւառական Ընդհ. ժողովու թէճճմիւ իթմէլի, մէ ասլա խաթըր կէօնիլէ թօգունմաեարագ միւշարիլէյհ սըրբազանա, քէնտիսի առաջնորդլուգ իտէմէեէճէկինի, նէզաքէթի իշլրէ խապէր վիրմէլի, մէ պինաէն ալէյհ, քէնտիսինին անճագ վանահայրլըգտա գալարագ, վանքըն ապասընա, մէ միաբանութիւնուն թարագգըսընա չալըշմասընա գարար վիրմէլի, մէ գատիմ Դայսէրիյեէտէ գալմագ իւզրէ, էհլիյեէթի տէրքեար օլան պիր զաթը առաջնորդ ինթիխապ եալէմէլի տիր։ Ֆագաթ, օրանըն առաջնորդլուղու քիչիւք մէ գօլայ պիր շէյ օլմաեըպ, մէ թահմիթ իտարէսինտէ իսէ, սէքիզ օն պին խանէ Հայ պուլունաճաղընտան, հիչ տէյիլ իսէ այտա, էլլի ելրա մնաշալի մէ մէսարիֆաթ կէօղէ ալընմալը տըր։ պաշգա տիւրլու օլմազ։ եօգսա, թահգրդ մէ թէֆթիշի հալէ գալգըշմագլըգտան պիր ֆայիտէ տօղմատըգտան պաշգա, պիզիմ իթիդատըմըզճա, պէլքի, ելինէ եէնի պիր առաջնորդ մուտրազասընա ոէպէպկյեէթ տախի վիրիլմիշ օլաճագ տըր։

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(Մանրամասնին 4724 Նէսիէնոն գէվամ)

Մասեաց օգոստոս 12ի թուոյն մէջ հրատարակեալ յօդուածը կրսէ. «Թէ՛ Հայաստանի և թէ՛ Կիլիկիայի մէջ երբ (ընկերութիւնք) առաջին անգամ մտան մի քաղաք կամ գիւղ, գրեթէ հարկ եղաւ օտարներէ և դրացիներէ տեղեկանալ թէ այս քաղաքի կամ գիւղի բնակիչք Հայ են, քանի որ նոքա գրեթէ չունէին որ և է հանդամանք, որով կարելի լինէր դիրենք ճանաչել։»

Տես, Զարմայր, թէ ո՛րքան անփոյթ անձի խօսք է այս, որ սակայն կը պարծի ասանամակ փորձառութիւն ունենալ։ Իբր թէ նոյն անձինքն եթէ Փարիզ կամ Տիգլես երթային՝ պիտի կարենային տեղւոյն Հայերն անմիջապէս որոշել Դաղիացիներէն, Ռուսերէն կամ Վրացիներէն, և կամ եթէ Դահիրէ երթային՝ պիտի կարենային որոշել Խփտիներն Արաբներէն. և կամ թէ երբ Ռուսիացի մը առաջին անգամ Պոլիս գայ՝ պիտի կարենայ որոշել Հայը Տաճկէն, Յունէն, և այլն։

Եւ կը շարունակէ. «Թողով դըզրացը, եկեղեցի, քահանայ ունէին կամ ոչ, և եթէ գտնուէր, վերջին ծայր անխնամ, և այդ քահանայ հովիւ կամ առաջնորդ անունը կը-ըսուներն ա՛յնքան ոգէտ, ա՛յնքան ապիկար, (որովհետեւ իրենք գիտուն և ԷՔՐ են), որ մէկդի թողլով իրենց կոչման ճանաչողութիւնը, որմէ կրնայ ըսուիլ թէ բացարձակապէս անտեղեակ էին, կանգիւտէին նոյն իսկ իրենց անձնաճանաչողութիւն։ Հետեւաբար Հայը այսպէս կրծէ անտեղեակ, հոգեւորական տիրոջ ունենալ և շատ անգամ կրօնական ուրուրներէ զուրկ, մայրենի լեզուէ բառ մ՚իսկ անկարող հասկնալ և արտասանելու, ընդհանրապէս դրացի ազգաց լեզուով խօսող, ազգայնութեան ոգի մուտ չէր գտած ամենեւին իրենց սրտի մէջ. իսկ վարքերնին ու բարքերնին աննշան ու անորոշ, կապրէին պարզապէս անասնական(1) մի կենցաղով, և այս՝ դարերէ ի վեր, որով Հայոց մեծագոյն մի մասն այս անորոշութեան մէջ օտարացած և կորսուեալ էր։»

Որպէս թէ նկարագրեալ այս վիճակը Պոլսոյնէն շատ մեծ տարբերութիւն ունեցած ըլլար, և որպէս թէ իրենց այժմ նոյն յոռի վիճակը բարւոքած ըլլայն։ — Ոչ։ «Այս է դեռ այսօր իրաց վիճակն,» կըսէ ինքն։

Ուրեմն ի՞նչ է այս կէտերը մէջ բերուելոյն նպատակը։ Իբր թէ անծանօթ դաղանի՞ք ի յայտ կը բերուի։

Այս վիճակին «պատասխանատուութիւնը, կը շարունակէ Պ. Երեսփոխանն Միացեալ Ընկեր. Հայոց... կը ծանրանայ մանաւանդ տարբեր ի վեր գոյութիւն ունեցող և քաղաքագէտ ու հանճարեղ դիւանները կառավարող (Հայկակայ թղթի մէջ գոհութեամբ յիշուած էր այս) Ազգային Վարչութեան և Երեսփոխանական (չգիտեմ ինչո՛ւ նօտր գրով) ժողովի վրայ, ուր Երեսուն տարին լրացուցած Երեսփոխան էֆէնտիներ խմբուած են, չգիտենք ի՞նչ պաշտօնով... Այո՛, մեծ է այս մասին թէ եկեղեցական և թէ աշխարհական երեսփոխանաց պատասխանատուութիւնն, և չեն կարող որ և է վիճակով արդարանալ. պատմութիւնն անշուշտ ոսկի տառերով (.) պիտի նշանակէ նոցա անուններն։»

Ահա ճիշդ ասոր համար է որ եսալ ոմանց ինքնօրինութեան տենչայն վրայ մտօքս կը զարմանամ։ Եւ սակայն աւելին կայ։ Զարս տարիէ աւելի է որ մեր Պատրիարքարանը դատաստան կը կարուի, և տակաւին դատաստանական օրինագիրք չունիմք անդ, և հապիւ այս տարի սկիզբն եղաւ այդ թերին լեցընելոյ աշխատութիւն։

Բայց յօդուածագիրը չը՞ դիտեր արդեօք, Զարմայր, թէ ամենքս ալ մի և նոյն խմբէ չինուած եմք. երեսուն տարին լրացուցած երեսփոխանը, տասնուութ տարին լրացուցած երեսփոխանին երէց եղբայրն է, մէկերնին եղած տարբերութիւնը միայն հասակի ջնջին խնդիր մը է։

«Հոն ուր քահանայ չկար և կամ թէ գտնուէր տգիտութեամբն միայն կը փայլէր, որով (այս յարաբերականին յարաբերեալն անշուշտ տգիտութեամբն է, ուրեմն տգիտութեամբ) դիմեցին Ազգ. Պատրիարքարան, և ի շնորհս մեր Բարձրապատիւ Ներսէս Պատրիարքի՝ ամեն դիւրութիւն ստացան, կարող առաջնորդներու և հմուտ եկեղեցականներու այս սովին ժամանակ, առայժմ կարելի եղածին չափ կանոնաւորեցին»։

Ի՞նչպէս.

«Եկեղեցական երաժշտութեան դասատուներ առաքեցին և այլն»։

Իմացա՞ք, Զարմայր, թէ քահանայից թերին ի՞նչ կերպով լցեր կանոնաւորեր են։ — Եկեղեցական երաժշտութեան դասատուներ խրկելով։

Կաղաչեմ, իսէր ազդին, վերջ տուէք սա խայտառակութեանց. լնայեցէք հայութեան։

«Զատիհաններու կրօնական ըղգացման խնդրոյն զբաղած միջոցին, (կը տեսնե՞ս թէ առաքելական պաշտօն ալ ստանձներ են,) նոր սերընդին աւելի խնամ տանելու ջանքեր չինայեցին (ընկերութիւնք)։ Քրիստոնէական հաւատոյ և բարոյականի ուսումն մեծ տեղ բռնած է մեր վարժարանաց մէջ»։

Այս խօսքն ի՞նչպէս կարող եմք հաշտեցնել Հայկակայ գրած սա հետեւեալ խօսքերուն հետ.

«Մինչև ցարդ կրօնքը միայն եղած էր որ բարոյական կերպով կը կառավարէր Հայ ժողովուրդը և միութեան կապ մը եղած էր անոնց մէջ։ Սակայն այդ կապը օ՛րչափ սկսած է թուլնալ, այդ բարոյական իշխանութիւնը ի՞նչ չափ իր զօրութիւնը կորսուած է։ — Կրօնական բաժանումներ, եկեղեցական գլխոց բազմութիւնը, և գիտութիւնը որ մտքերը համոզելով սրտերն ալ կը պաղեցնէ, այդ զօրութիւնը բաւական տկարացուցած են։ Մեր եկեղեցին սրտի և հոգւոյ հետ կը խօսի, բայց ՈՒՐԻՇ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ, որ մտքի հետ կը խօսի ապագային մէջ, աւելի մեծ գործ տեսնելու կոչուած է»։

Երևի թէ մեր գործիչք բաւական համաձայնած չեն միմեանց, որ խօսածնին իրար չբռներ։ Ինչ որ է, շարունակեմք Մասեաց Պ. յօդուածագրին ունկնդիր լինել.

«Նոքա (Միաց. Ընկերութիւնք) կը փոփաքին էջել կոչել և հաշուել ուսուցանել, միով բանիւ նախնական կրթութիւն աւանդել»։

Շատ լաւ. այս յայտարարութիւնը խիստ չափաւո՛ր և համեստ է. կը սիրեմ զայն, և կը ցանկամ չհեռանալ անտի. դի ահա այս է առայժմ իրենցմէ սպասուածն ու յուսացուածը. աւելին քան զայդ՝ ճառաստանք են և ֆնատակար իրենց։ Ուստի աւելորդ է յաւելուլ. «և ժողովրդեան Հայ ոգի ներշնչել» խօսքը, որ ինձ անիմանալի է. և կը պարտաւորիմ հարցանել թէ ո՞րն է Հայ ոգին, ո՞ւր կը գտնուի, ո՞ւր կը դնուի կամ կը վաճառուի։ Կա՞յ արդեօք նաեւ Ցոյն ոգի, Տաճիկ ոգի, Պարսիկ ոգի, Հրէայ ոգի, և այլն և այլն. և եթէ ուզեմք այս խօսքը գաղղիերէնի թարգմանել, ի՞նչպէս պիտի ըսեմք. ի՞նչ է «Հայ ոգի»ին գաղղիերէնը։ Կը պարտաւորիմ հարցանել դարձեալ թէ ի՞նչ գործողութեամբ կը ներշնչուի Հայ ոգին, ո՞յք են միջոցք, գործիք և եղանակ ներշնչելոյ։ Այնպէ՞ս արդեօք, որպէս փչեաց Աստուած Ադամայ շունչ կենդանի։

Ուրեմն առանց այս յաւելման չէ՞ր ըլլար, Զարմայր։ — Ոչ, չէր ըլլար. առանց մեծաբանութեան չէ՞ր ըլլար։

—

Քանի որ այդպէս է, քիչ մըն ալ հայկաբանութիւնը դիտեմք, որոյ մէկ նոր տեսակը կայ Հայոց Միացեալ Ընկ. Պ. Երեսփոխանին յօդուածոյն մէջ. այն է յոգնակի ուղղականէ սեռի և բնութեան խնդիր շինել. զարօրինակ.

«Արդիւնաւոր իրաց գործման դէմ իսկ դժուարութիւն կը յարուցանեն։»

«Հայ մարմնէն անջատեալներու զաւակներն իսկ վերադարձան մեր ազգին։»

Արդարեւ չպիտի զիջանէի մինչև այս տեսակ սխալներ ցոյց տալոյ, մանաւանդ լրագրի մէջ լինելոյն պատճառաւ, բայց համբերութիւնս կսպառի երբ կը տեսնեմ թէ յաճախ կը յեղյեղեն գաւառայնոց և քահանայից համար ոչ և ոչիրուն բառերն։

—

Բայց ի՞նչ ըսեմ, Զարմայր, Էրէսոնց ածականին գործածութեան շարունակուելոյն համար, եթէ ոչ՝ հանդուցեալ Տ. Երեմիա հօր նման գոչել. «Սէ՛նոկէոց բառին սեռականը Սէ՛նոկէոյ կըլլայ, ըսինք անցեալ տարի.» և ոչ Սէ՛նոկէոյ։

Այսպէս և եւ նախքնթաց խօսակցութեանս միոյն մէջ մեղմով զգուցի թէ երկսեռ ածականն անյարմար է, ծաղրելի է։ Բայց վարժարանաց տեսուչք և հոգաբարձուք դարձեալ կը շարունակեն գրել «երկսեռ վարժարան։» Բարեկամք, վարժարանք սեռ չունենալ, և ոչ երկու սեռ։ Եթէ իւր մէջ արու և էգ պարունակելոյն համար արժան կը դատուի երկսեռ ասել, յայնժամ կարգը կուգայ ասելոյ. երկսեռ շոգենաւ, երկսեռ հիւանդանոց, երկսեռ ապարանք, և մինչեւ իսկ երկսեռ տուն, և եթէ ուզես երկսեռ անտառ (վասն զի կը պարունակէ արու և էգ գազան), և այլն և այլն։ Եթէ հաճի՞ք, երկսեռ վարժարանին ալ գաղղիերէնն ասելոյ շնորհն ընէի՞ք։

Ուրիշ կերպ չըլլար, Սխալացոյց անուամբ օրաթերթ մը հարկ է ունենալ Թիւրքէ մեծութեամբ, որ միանուամբ օրաթերթ մը հարկ է ունենալ Թիւրքէ մեծութեամբ, որ միջոց ըլլայ իմ և այլոց սխալներն ուղղելոյ։ Ապա թէ ոչ, այս խայտառակութիւնք վերջանալիք չունին։

18 օգոստ. 1881 Ա. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ի Դատ-գիւղ

ՈՂՈՐՄԵԼԻ ԲԱՆԵՐ

(4725 Նէսիէնոն Նէսիէնդրէն գէվամ։)

Ուրիշ առթիւ մենք ալ տղղակ վերցուցած ենք այդ փրկարար բանկզբունքին համար, և ըսած ենք որ ազգին մէջ պէտք է արուեստաւոր բացուին, և սովորապէս դպրոցներու եղած փուճ ծախուց գոնէ մէկ մասը ատոնց յատկացուին, վասն զի ամեն երեւոյթ, ամեն փորձ, ամեն հաշիւ պարզապէս կը ցուցընեն թէ այս թշուառ ազգին մէջ մինչեւ որ արհեստաւորները չբացուին, անկելանոցները անոնց տեղ պիտի յաջողին։ Արուեստի դէս պատուաւոր և լաւ դրութիւն մը չկայ աշխարհիս վրայ, վասն զի արուեստը որքան ֆիզիկապէս օգտակար է մարդուս կրկնակի են նա. և իր օգուտները ի մասին բարոյականի։ Իր ձեռքերու տպաւինող, իր հնարին, գիւտին, արուեստին յենող մարդ մը չդիմանիր երբէք իր կեանքին մէջ ուրիշի մը ձեռքին նայելու, չքսեր ամենեւին թէ «գործել ոչ կարեմ, մուրանալ ամաչեմ»։ Արհեստաւորը բարոյապէս գերիվեր է միշտ այլ դասակարգերէ, վասն զի անկախ և ազատ ընթացք մը կրնայ բռնել։ և է գործերու մէջ կուզէ ազգային լայ այն և կուզէ քաղաքական։ Արհեստաւորը համայն մարդկութեան և ազգերու կը պատկանի, ուստի երբէք չկրնար իր շահերու վտանգ մը տեսնել ճշմարտութիւնը և կամ ազատութիւնը պաշտպանելուն համար։ Այս սկզբունքը տակաւին ըմբռնել չեն ուզեր, կամ չեն կրնար ըմբռնել խել մը տկարամիտներ, որոնցմէ մէկը Պ. Եղիա Տէմիրճիպաշեան այս սկզբունքը քարոզողներու դէմ կելնէ և հոյդոյդ կը կաչէ զանոնք։ Սակայն աւելի լաւ է հացապաշտ ըլլալ արուեստները ծաղկեցընելով, քան թէ «դոյդոյդ» ըլլալ գրական հրատարակը խենթաբանութիւններով լեցընելով և Պ. Գ. Նիկողոսեանի ըսածին պէս «այծաբարոյ և խենդվարժապետներ շատցընելով»։

Պ. Ե. Տէմիրճիպաշեան իր փտած ընդդիմաբանութիւնները զօրացնելու համար Աւետարանէն վկայութիւն մը կը բերէ «ոչ միայն հացիւ կեցցէ մարդ», Քրիստոսի այս խօսքը Պ. Ե. Տէմիրճիպաշեան բառ առ բառ կը մեկնէ իր հին սովորութեան համեմատ, մինչդեռ վարդապետը ուրիշ տարբեր մտքով և տարբեր պարագայի մը մէջ ըսած է զայդ։ Եթէ սակայն Աւետարանի ուրիշ այլ և այլ խօսքերն ալ Պ. հիւանդ-ՔԷՔ պէս ըմբռնելով հաւատանք, պէտք է որ ամեն բանէ ձեռք քաշենք և ծուլութեամբ բերանիս բանանք սպասենք վերէն սպասելով ամեն բան։ Բայց Պ. Եղիա Տէմիրճիպաշեան՝ ո՞ր բանը համով, հոտով կամ շնորհքով հասկցած ունի, որ այս խօսքին ալ նշանակութիւնը ըմբռնէ «ոչ միայն հացիւ կեցցէ եղեր մարդ, այլ բանիւ»։ Իրաւ երբ մանաւանդ այս բառերը մեր վաղեմի հիւանդին կողմէն ըլլան, ազգը խոսով աւելի աղէկ կրնայ եղեր իր վիճակը բարելաւել, ազգը աղէկ կապրի եղեր Քանթը, Հիւկօն, Շէքսպիրը են. կարդալով, անոր գործնական ուրիշ բաներ պէտք չեն, արուեստները, արհեստները և երկրագործութիւնը այսինքն երկիրը հերկելը, անասնաբանութիւնը, բուսաբանութիւնը, կըտաւահիւսութիւնը, հանքախուզութիւնը, երկաթագործութիւնը, կօշկակարութիւնը, դերձակութիւնը, ժամագործութիւնը, հիւսնութիւնը են. ազգը հոյդոյդ կընեն եղեր, ՔՈՒՇՈՒԱՌՆԵՐԸ կընեն եղեր, ԳԷԼ կընեն են. կընեն եղեր, այս բաները ամենքն ալ աւելորդ են եղեր, ազգը պէտք է Վիքթոր Հիւկոյի «Թշուառները» վերծանէ միշտ եթէ թշուառութենէ կամ աղքատութենէ ազատիլ կուզէ, Քանդ փիլիսոփային վարդապետութիւնը սովրիլ պէտք է իր շահերը և իրաւունքը աչէ պաշտպանելու համար, և կամ իմանալու համար հոգւոյ անմահութիւնը և կամ Աստուծոյ գոյութիւնը, եւ թէ մինչեւ հիմա իմացած չէ մեր կրօնականներէն թէ վերը Աստուած մը կայ, և կամ Վիրգիլիոսի, Վէտայի, Ցոսկոլայի, Պինդէ մենթէի են, դեղեցիկ տաղերը կարդալ պէտք է իր փորը կշտացընելու համար . . . : Հայ գրական-

նութիւնը որքան ծաղկի, այնքան յառաջ կերթանք եղեր, ոմանք տակաւին մոռոնքոր այնպէս կը կարծեն թէ՝ մեր գրականութիւնը կը-նայ աշխատութեան, գործունէութեան և վարձատրութեան լաւ ապարեզ մը ըլալ, եթէ մարդիկ սակայն օգով ապրելու հրաւէր կրնան գործել . . . : Գրականութիւնը ըստուգիւ Ֆրանսայի և Եւրոպոյ ուրիշ երկիրներու մէջ, իբրեւ գեղարուեստ ամենէ ընտիր, շահաբեր, պատուաւոր և փայլուն աշխատութիւնն է, և ասոր այսպէս ըլալը կրնանք խմանալ երբ կը տեսնենք որ գրագէտներ, հեղինակներ, մատենագիրներ և խմբագիրներ Եւրոպայի մէջ Կրեսոսի հարստութեամբ կը փայլին, և իրենց երկրին մէջ ամենէ պատկառելի, յարգելի և պատուաւոր մարդերն են: Ամեն ոք գիտէ սակայն մեր մէջ էրկանութեան և անոր հետ զբաղողներու վիճակը, որնոր մարդուս մազերը կը քստմնեցնէ . . . : Մէկդի առնելով ռոմի, ռվոդի և ազգ-ազգ բանաստեղծները, ինքնակոչ գրչագիրները, ռելիոր բանասէրները, մեր խեղճ Պ. Եղիա Տէմիրճիպաշեանի պէս օգաբանները, եթէ կան քանի մը հազուագիւտ ճշմարիտ գրագէտներ, անոնց եւս թշուառ, խեղճ և ողորմելի վիճակը կը յայտնէ որ գրականութեան հետ զբաղիլը մեր մէջ ամենէ մեծ յիմարութիւններէ մեկն է, և մարդս ներուի մեզ ըսել, Ամերիկացի Տօքթոր Թրընէրին պէս ծոմապահութիւն ընելու կարողութիւն պէտք է ունենալ գրական բաներու հետ զբաղելու համար:

Մեր մէջ ընդհանրապէս ապրելու սխալ մտքով ընտրելի պաշտօն մ'է նաեւ վարժապետութիւնը ուրուն ամենացաւալի վիճակը շատ պարզ կը ցուցընէ թէ՝ որ աստիճան անտանելի, նուաստ և անարգ պաշտօնի մը կարգը անցած է:

Խոհուն և բանիմաց մարդերու ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք յարգի Դելիբեանի «Վարժապետութիւն» մակագրով, «Մանզումէի էֆքեարի մէջ հրատարակած խիստ ընտիր և ամենաճշմարիտ յօդուածներու վրայ: Այդ նուիրական պաշտօնին մեր մէջ գտած հասկացողութիւնը և ընդունելութիւնը իմանալու համար, յարգի Դելիբեանին յօդուածները ուշիւ և խնամով կարդալու է մարդ, վասն զի Պ. յօդուածագիրը արդէն այդ պաշտօնին մէջ գտնուելուն ոչ ոք կարող էր կարծեմ իրեն պէս փորձառութիւն ունենալ և իրեն պէս լաւ նկարել այդ պաշտօնին արտասուելի վիճակը, որ ինչպէս ասկէ յառաջ տեղ մը ըսած էինք մուրացկանութեան հասած է . . . : Մենք այսօր իսկ որ «լուսաւորեալ ենք, քաղաքակրթութեան մէջ յառաջ գացած ենք ևն.» կը պօռանք, մեր աչքին առջեւ վարժապետներ կը տեսնենք, որոնք բոլորովին երեսէ և աչքէ ինկած կը տառապին, ոմանք 20տարի, ոմանք 30 տարի ևն. զանազան տեղեր և այլ և այլ դպրոցներ գլուխ մտնեցընելէն և մօրուք ճերմկցընելէն ետքը: Վարժապետներ գիտենք այս պահուս ըսուսրեալ կարծուած քաղաքի մը մէջ, որոնք պատռուած զգեստներով կը պարտին, իրենց ընտանիքով ու զաւակներով կէս անօթի կէս կուշտ կը պառկին, և երբէք մէկու մը գութը կամ մարդասիրութիւնը իրենց վիայ չեն կրնար շարժիլ: Ամեն ոք պղատոնական ցոյց մը և եթ կընէ, և ոչ ուրիշ բան: Ամեն ոք կը դատապարտէ զինքը թէ՝ վարժապետ ըլլալով մեծ անիրաւութիւն է ըրեր, թող ժամանակին ատանկ տիրացուի նման վիճակը մտնելու, շահաւոր գործի մը կամ արհեստի մը ծառայէր, և այսօր չստիպուէր անոր ասոր ձանձրութիւն տալու: Զհասկցող ապուշ կայ մէջերնիս, տհաւասիկ ատանկ կը վարուին մեր ըսուսրեալները վարժապետներու հետ որոնք ժամանակաւ իրենց դաս տուեր է, մօրուքը ճերմկցուցեր և կամ հիւանդ ըլլալով այսօր խեղճ վիճակի մը մէջ ինկեր է: Տակաւին ձին ըրած ապերախտութեան պէս ապերախտութիւններ ընելով, Պ. Գ. Նիկողոսեանի ձեռքը խածնել կուզեն տեսակ մը մարդիկ, որոնք եթէ ուրիշ տեղ մը ըլլային թիարանի մէջ տաժանելի աշխատութեան պիտի դատապարտուէին կարմիր բաճկոն հագնելով և վզերնին 200 օխանոց շղթայներ կրելով:

(Շարունակելի)

Յ. ԲԱՐԷԼԵԱՆ

ՄԱՍԻՍԻ Պ. ԴԻՏՈՂՆ

. . . Խմբագիր.

Անցեալ երեքշաբթի օգոստոս 18 Մասիս լրագրոյն մէջ Ցարգոյ ազգային մը դիպուածով Քուրուչէշմէի եկեղեցին գտնուելով, հոն տեղի ունեցած իրողութիւնը բոլորովին խեղաթիւրելով և իւր քմաց համաձայն ներկայած ըլլալով, ներկայիս կը փոթամք ձեր անկողմնակալ թերթին միջոցաւ Պ. դիտողին ստութիւնները հրապարակաւ խայտառակել. յուսալով որ այս իրեն դաս մը կըլլայ և կը զգուշանայ այսուհետև այսպիսի ընթացքի մը մէջ գտնուելէ:

Նախ կըսէ թէ «նոյն օրը դիպուածով եկեղեցին կը գտնուի եղեր» շատ լաւ. եթէ եկեղեցին կը գտնուէր ի՞նչպէս խորհրդարանին մէջ եղած խօսակցութիւնը կը լսէր, եթէ խորհրդարանը կը գտնուէր, ինչո՞ւ չը լսեց երբ այն պատասխանը կարդացուեալ պատգամաւորները հոն գտնուող Ազգային Երեսփոխանէ մը կը յանդիմանուէին իրենց եպերելի ընթացից համար, և մինչև իսկ շատերն ալ «բէյ»-ռնէ-ն է կը դուշէին, նոյն միջոցին ո՞ւր կը գտնուէր Պ. դիտողը: Նաև կուզեմք իմանալ թէ ո՞ր թաղեցին զիրենք պատգամաւոր ընտրած էր, մի՛ դուցէ իրենք զիրենք ընտրած ըլլան: Դարձեալ Թաղ. խորհուրդն ալ համախոհ կը ցուցնէ կարծեցեալ պատգամաւորաց հետ ըսելով «Թաղ. խորհրդոյ անդամք յայտարարեցին թէ իրաց վիճակէն արդէն տեղեակ և պէտք եղածն արդէն տնօրինած ըլլալով, կապահովցնեն պատուարժան պատգամաւորութիւնը (այսինքն ինքնակոչ) թէ՝ վստանդին առջեւը առնուած է այսօր, և թէ ժամարար վարդապետը Կիրիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին ձեռնասունն ըլլալով, պարտաւոր է յիշատակել իւր հոգևոր հայրը ևն», Թող բարեհաճի ցուցնել Պ. դիտողը Թաղ. խորհրդոյ այս մասին որ և իցէ տնօրէնութիւն մ'ընեն:

Նոյնպէս Թաղ. խորհուրդը միթէ չէ՞ր գիտեր թէ նոյն օրուան ժամարարը Նորին Վեհափառութեան ձեռնասունն չէր. և թէ հետևեալ օրը (որ էր մեռելոց) ինչո՞ւ պատարագիչ քահանան ալ յիշեց. ուրեմն ո՞ւր կը մնայ Թաղ. խորհրդոյ յայտարարութիւնն քսա դիտողի: Որո՞ւ կըլլեցնել կուզէ իւր ստութիւնները ինքզինքը օտար ձեւացնելով:

Դարձեալ կը շարունակէ «. . . խորհրդարանին դրան առջեւը անկիրթ մարդ մը անվայել կերպիւ գոչելով և մինչև իսկ հայհոյութիւններ ընելով ժողովրդեան մէջ յուզմունք ձգեց, այն ատիճան որ Ս. Կաթողիկոսն իսկ աթոռը թողլով խորհրդարան ապատանեցաւ»: Նախ կըսեմք թէ Վեհ. Կաթողիկոսը նոյն օրը անձնական տկարութիւն ունենալով իւր ձեռնասունին հրամայած էր որ քարոզ խօսի. և ինքը հանդստանալու համար խորհրդարան եկած էր և ոչ թէ, ըստ դիտողի, ապատանած էր: Իսկ խորհրդարանին առջեւը այնչափ խուռն բազմութեան մէջէն միայն մէկ անձ ցուցնելն և նոյա համար ալ «անկիրթ, հայհոյիչ, յուզմունք ձգող» ըսելը, մեզ այնպէս կը թուի թէ Պ. դիտողը կամ աչաց տեսութենէն զուրկ ըլլալու է և կամ մանաւոր ատելութիւն մ'ունենալու է այն անձին դէմ, որովհետև թաղեցւոց մեծագոյն մասը նոյն կերպիւ գոչելով խորհրդարան դիմեցին և այս երկպառակութեան պատճառ եղող ինքնակոչ պատգամաւորները կուզէին տեսնել վարձատրելու համար (թէև այս միջոցիս յիշեալ պատգամաւորները մաղապուր փախչելով սրճարանի մը անկիւնը նստած Ռոբէր-է կը քաշէին և թէ զիրար կը մխիթարէին օձիքնին ազատելուն համար, և միանգամայն անէծք կը կարդային զիրենք զրգռողին):

Ուստի խօսքերնիս վերջացնելով ուշիմ ընթերցողաց դատաստանին կը յանձնեմք թէ որո՞նք են «անկիրթ, հայհոյիչ, և յուզմունք ձգողները» խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար այդ խռովարար անձինքը եկեղեցիէն դուրս հանել ուզողնե՞րը, թէ մեր Պ. դիտողն և իւր արբանեակ պատգամաւորները, որոնք ուրիշ ժամանակ բնաւ երբէք եկեղեցին ոտք կոխած չունէին և նոյն օրն ալ նիւթապէս և բարոյապէս մեծ ՁԼԱՍ հասուցին եկեղեցւոյն:

Նաև կը յիշեցնեմք մեր Պ. դիտողին, իմաստնոյն սա խօսքն «գովեսցէ զքեզ ընկերն և մի՝ քո բերան»: Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ:

Տէր Խմբագիր, կը խնդրեմք որ բարեհաճիք ներկայիս անկիւն մը շնորհել ձեր պատուական թերթին մէջ:

Որով Մնամք
Խորին յարգանօք
Թաղեցիք:
(Ստորագրութիւն)

21 օգոստ. 1881
Քուրուչէշմէ:

Միւէլլիֆ,

Պունտան ագտէմ 9 օգոստ. թարգիմանատ զաղէթայի մի թէպէրլինիզատ նէշր օրունան իխթարը մախսուս մուճիպլինէտ, Կրթասիրական ընկերութիւնուն ճէմիյէթի, Մահմուտիէ խանընտա վուգու պուլաճագտը:

Մէմուրլումուզուն մուզայիրի օրարադ էքսէրիյէթ հասրլ օրմատըգը, հասէպլյլէ, իշպու ճէմիյէթի իճրա գէրընմայուպ, 23 օգոստ. բազար կիւնի սաաթ 5 գարարլարընտա պի թէքրար թէճէմմիս օրունաճաղը, հազիրլուն թարաֆընտան թալէպ օրունմուշ օրմաղլէ, մէճպուր օրտուրմ ահիզանէ թէքրար զաթը ալինիրէ թաճիրլի՛ք վիրմէյէ, միւ՛քերրէրէն իշպու իխթարը տախի զաղէթայի միւթէպէրէնիզ սիւթիւնէրինատէն պիր քէսէսինէ սէրճ իմմէնիրի միւթէմէնին պիր էֆէնտիր:

Մէվզուը պահս օրաճագ մէսէլէ. էր զաթէն մարիւմ օրտուզունատան թէ քրարընա հաճէթ կէօրիւլմէմիշ պիր:

Միւքէլլէֆ պուլունտուգլարը վազիֆէյի միլլէթքերվէրլերինին իֆատը իչին եէօվմի մէղքիւրտէ թէշրիֆէ հիմմէթ պույուրմալարը ազայը միւհիմերէմիրատէն րէճա օլունուր:

Կրթ. Ընկ. դիւանը թարաֆընտան
21 օգոստ 1881 Յ. Պոլսեան
Ասիմանէ

ԱԶԴՔ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ. ԿՐԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

Ս. Էջմիածնի Դէօրգեան ճեմարանին համար Ֆրանսերէն լեզուի հմուտ դասատու մը կուզուի:

Սոյն պաշտօնը յանձն առնուլ ուզողք պէտք է դիմեն ընդ փոյթ ի Կրթական խորհրդարան Ղալաթիա, և իրենց պայմաններն առնլորկեն:

18/30 օգոստ. 1881 ի Ղալաթիա

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Այս կրթարանն հաստատեալ է 1876 յուլիսի 1 ին և իբրեւ երկրորդական («ըֆթարէր») վարժարան, վարեցեալ է Հասարակաց Կրթութեան Նախարարութենէն:

Երկրորդական վարժարանի մէջ աւանդելի բոլոր ուսմունք և, բաց ի Հայ, Թուրք, և Գաղ. լեզուաց, նաեւ Անգղ. և Ցունարէն լեզուք կ'աւանդին ստոյ, —վերջինն առանձին պայմանաւ:

Կրթարանս յատուկ բժիշկ մ'ունի, Տ. Ճէլալ էֆէնտի, որ նաեւ առողջաբանական դասեր կը խօսի կիրակէ օրերն:

Կրթարանիս Զ. շրջանն պիտի սկըսի յառաջիկայ Բշ. օր, 24 օգոստ. և դասախօսութիւնք՝ յաջորդ հինգշաբթի: Նոր աշակերտք կ'ընդունուին նոյն թուականէն:

Օգոստ. 24էն սկսեալ ամէն օր, մինչեւ կէս օր, տնօրէնն պատրաստ է ընդունիլ որ և է այցելութիւն:

Հիմնադիր–Տնօրէն
13 օգոստ. 1881 Գ. Գ-ը-ր-ի-ն
Յօրթաքէօյ

* * *

Սուրբ Հնան երկսեռ վարժարանի պարապոյ աւուրք լրանալու վրայ ըլլալով, կը ծանուցուի Արգոյ հասարակութեան թէ ցերեկեայ աշակերտաց ընդունելութեան օր որոշուած է օգոստ. 18/30. դիշերօթիկ աշակերտք պիտի ընդունուին ի 1/13 սեպտեմբերի:

Աշակերտ տալ ուզողներն այժմէն կը հրաւիրուին ի նոյն վարժարան՝ տեսակցելու տնօրէնին հետ, որ հոն պիտի գտնուի երեքշաբթի և ուրբաթ առաւօտները մինչ ժամ երեք ետ թուրքաց:

Գումգափու Նշանճը ճատտէսի թիւ 51–57

* * *

Յ. Յ. Պարոնեանի աշխատասիրած ազգային Զոլերն, որ 23 դր.ի կը վաճառուէր ցարդ, ի վաճառ դրուած է սուճի Պօղոս ազային խանութը ի գին 10 դր.

Սոյն գործէն յիսուն օրինակ մինակ միայն մնացած լինելով հեղինակն որոշած է սոյն զեղչն ընել:

* * *

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՑԱԹԷՆՍ ԵՒ Ի ՋՄԻՒՌԻՆ

ՀԱՆԴԵՐՁ ԴԻՏՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

ՆԿԱՐԱԳՐԵԱԼ

Յ. Յ. Գ-ը-ր-ի-ն

Հէր քիթապճը թիւ. քեանկարտա սաթըլըը 6 չար ղուրուշա:

AGENCE DE BANQUE ET DE CHANGE

ՀԻՋ ՊԻՐ ՇԵՑ ՂԱՑՊ ԻԹՄԷՄԷՔ ՄԱԳՍԷՏԻՑԼԷ ԲԻԱՆԳՕԵԱ ՀԻՍՍԷՄԷՆՏ ՕԼՄԱՏ

Բաղպէթլու միւշթէրիլէրիմի մէմլեուն իթմէք իւզրէ, թահթը թէէմինէ պընմը օլարագ, 300 միլիոն ֆրանգ սէրմայէսի օլան Ասիւրանս Ֆինանսիէր Նամ շիրքէթիէ միւնասէպաթա կիրիշտիմ: Մէզքիւր շիրքէթ, սէնէվի չէքիլէճէք գուրարար վասրթասրյա, հիչ տէյիլ իսէ, հէր պիլէթին ֆիեաթը օլան 100 ֆրանգըն թէէտիեէսինի թէէմին իտէր, վէ օ հալտէ, հէր հանկը ճինս պիլէթ օլուր իսէ օլսուն, հիչ պիր ազչէ ղայպ իթմէզ: Մէզքիւր բիանգօ պիլէթլէրինտէն վէ եախօտ բրօմէսէրինտէն սաթըն ալմագ իսթէեէնլէրէ, սէնէվի չէքիլէճէք գուրարար վասրթասրյա, պէհէրինէ տէրհալ 100էր ֆրանգ թէէտիեէ օլունմագ իւզրէ, Բարիսին Ասիւրանս Ֆինանսիէր շիրքէթի պօնօլարընտան պիր վէ եախօտ տահա զիեատէ իթասրնա հաղորրմ:

Պու պօնօլար տա, պիր մըդտար Ֆրանսըզ կահամը սումմիեէսինին պիր մահէպէ էմանէթէն զօնուլմուշ օլմասրյա, թէէմին իտիմիշլէր սիր: Պինանէն ալէմ մէզքիւր բիանգօ պիլէթ վէ բրօմէսէրինտէն վագը օլաճագ ազչէճէ քեաֆֆէլի զարար վէ զիեանը թէէմին իտէրիմ: Հէր քէս, հիչ պիր շէյ ղայպ իթմէեէրէք, պէնիմ բիանգօ պիլէթլէրիմ վէ բրօմէսէրիմին իւզէրինտէ թալէինի տէնէեէպիլիր:

Սենէոե տեօրդ տեքիա էուրբասը ղէէլիճէք օլան Մաճարիստան էրալիեէրինին 1870 սենէսի էուրբասը.

ՊԻԻՑԻԻՔ ԻԲՐԱՄԻԵԼԼԷՐ · — 200,000 ֆիօրին, 50,000 ֆիօրին, 12,000 ֆիօրին
Սենէոե էուրդեքիա էուրբասը ղէէլիճէք օլան Պար կրան պուրքալրդը էուրբասը.
ՊԻԻՑԻԻՔ ԻԲՐԱՄԻՑԼԼԷՐ · — 150,000 ֆիօրին, 15,000 ֆիօրին.
Սենէոե տեօրդ տեքիա էուրբասը տեղէոե օլանճաքը օլան Ավնրիքա էսհամը.
ՊԻԻՑԻԻՔ ԻԲՐԱՄԻԵԼԼԷՐ · — 40,000 ֆիօրին, 20,000 ֆիօրին.

Գալաթա, քէօրբիւ եազընընտա,
Հալաճեան խանընտա Ղ. 3

Ա. ԱՏԼԷՐ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՈՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐՈ

	Լօնտրա 1 սեպտ.	
Ինկլիզ	գօնսոլիտ	99-5/16
Էսհամը	Ռէմմումիէ աչըլոը	16-15/16
»	» գարանտը	17-
1865	Իսթիդրազը	19-
1869	»	18-3/4
1871	»	79-1/4
1872	(Պօնտիւ Թրէզօր)	29-3/4
1873	»	18-3/8
Օսմանլը	Պանգասը	18-3/8
Ռուսիա	Իսթիդրազը 1873	90-1/4
Մըսըր	Իսթիդրազը պիրլէշմիշ	79-
»	Իմթիեազը (չըմէնտը.)	98-1/2
Տէվլէթի Ալիէնին	1877 Իսթիդ. բազը	93-3/4
Տաիրա սանիէ		77-1/4
Մըսըրըն	Բօչիւտ Իսթիդրազը	96-1/2
1877	Մանարիսթան Էհամը	109-3/4
Դամպիս	Բարիզ	—

—

	Բարիս, 1 սեպտ.	
Ֆրանսըզ	ֆոնտսու 3 %	85-80
»	» 5 %	116-80
Էհամը	Ռէմմումիէ աչըլոը	17-15
»	» գարանտը	17-27 1/2
1865	Իսթիդրազը	96-
1869	»	95-
1873	»	94-
Ռումէլի չըմէնտը.	Թահվիլա.	56-75
Օսմանլը	Պանգասը	718-75
Դրէտի	Լիոնէ	927-50
Ռուս	ֆոնտսու 5 % (1877	93-
Ռուսիանըն	Շարք Իսթիդրազը	82-1/4
Իթալիա	ֆոնտսու	90- 5
Մըսըր	Իսթիդ. պիրլէշմիշ	398-75
Իսբանեա	Խարիճի Իսթիդրազը	26-3/8
Դամպիս	Լոնտրա իւզէրինէ	25-28
	Բարիս, (Պուլվար) 1 սեպտ.	
Ֆրանսըզ	ֆոնտսու 3 %	-
Էհամը	Ռէմմումիէ	-

—

	Վիէննա, 1 սեպտ.	
Լօնտրա	իւզէրինէ գամպիա	117-90
Ռումէլի	տէմիր եօլ թահվիլաթը	26-20

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էհմ. Ռէմ.	օգոստ. 21 ազչմ. գբ.	18-27
» »	օգոստ. 22 սպհ. աչ.	18-26
» »	Լէն եիւքսէք	18-26
» »	Լէն աշաղը	18-25
» »	Սաաթ 5 տէ	18-27
1863	Իսթիդ. (Մութօն) 6 % ֆ.	90-
1865	» » 6 % ֆ.	91-
1869	» (Բինար) 6 % ֆ.	90-
1872	» (Պօնտիւ Թրէզօր	29-1/4
1873	» (Բինար) 6 % ֆ.	89-
Ռումէլի	չըմէնտըֆէր	55-1/2
Բարար	ղուրուշ	-
Հէվալէսիզ	»	70-
Ազչէ ֆայիզի	%	9-

—

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Դրէտի ժէնէրալ 6 %	6-17
Սօսիէթէ ժէն 6 %	5-15
Իսթանպոլ Պանգասը	12-15
Սօսիէթէ Օթօման	3- 8
Թրամվայ 5 %	390-
Լավրիօմ (մատէն)	145-

—

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՐԻԱԶԱՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 դրշտան	Ղշ. փ.
Ինկլիզ լիրասը	109-12
Ֆրանսըզ ալթունու	87- 8
Բօլ	89-30
Գրիմից ալթունու	51- 5
Պէեազ մէհիտիէ	197-22
Մէթալիք	203-20
Պէշլիք	207-
Ալթըրգ	126-20
Պագըր	-
Գարպօն գայիմէսի գաբիք	362

—

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ՐԻԱԶԱՍԸ

Էն եիւքսէք	1040-
Էն աշաղը	1040-
Սաաթ 3 տէ	1040-

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ—ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ